

КАЛБЯ МЕХМОНИЙИН БИЛАРДИМ, ГУЛИМ...

Эй дил, баҳор билан юзлашдинг —

Үйгөнди қызгалдоғ бўйли хотирот.
Яна эртакларга чин деб ишондинг,
Софинг куртакларинг гуллатди хаёт.

Сабзалар ичида қызгалдоғ — қўёш,
Ёдингда тикланди ўтли чоғларинг.
Кипригингда гунча — бир томчи қўёш,
Барига чорлади зангор боғларинг.

Бинафшалар кулди, кулгуси соғинч,
Дарёга талпиңди дийдор излаб қор.
Нурли қадамларин кўйиб ошиқди,
Софинг гулларини сочганча баҳор.

Боғларда бодроқдай очилди соғинч
Кайти күнгингта қалдирочлар ҳам.
Булултар сув сепди: эй ташна дил, ич,
Кўклам — соғинганинг қайтадиган дам.

Лекин, ҳар баҳор ҳам қисмат гулининг,
Сен учун ифори ўқинч, алами.

Кудрати етмайди қадр тунининг
Сабзадай киприклар шабнамли, намли.

Дилим, фурсат етди, келар қошинга,
Эх, бунча азобга дучор бўлмасанг.
Дунё гарк бўлар-ку тўкар ёшинга,
Келса-ю кўзида соғинч кўрмасанг,

Кани энди, ихтиёр сенда бўлсаю,
Сени севмаганин сен ҳам севмасанг...

Дунёга бокдиму, ишондим энди,
Армонисиз яшамас унда одамзот.
Севгисиз ҳаётдан мен тондим энди,
Тушимга киради севгилим бот-бот.

Мани зор йиглатиб йиглар ўзи ҳам,
Кўз очиб кўрганим у кўзларда нам.
Гулларга бокдиму дард ичра қолдим,
Япроқлар юзида мунчоқдек шабнам.

Сен нечун йиглайсан, сен нечун, гулум,
Нечун кўз ёш сендей гулгун зиёда.
Бир дилни ахтариб ўтмоқда умрим,
Маним йиглаганим камми дунёда!?

Мен ҳар дам, ҳар лаҳза сени кутардим,
Кўнглим йўлларингда поёндоз эди.
Хисларим кўнглимнинг доғин ютарди,
Юрагим гўёки жойнамоз эди.

Кўзларим чор тараф унсиз нидо-ла,
Исмингни улуглаб айтарди азон.
Субҳидам очилган пок гуллар каби,
Пойнингда ўтириб дийдор дерди жон.

Сенчи, сен келмасдинг, кўринмас эдинг
Аммо борлигинги сезарди дилим.
Кўнглим ифорларга тўлган кез шодон,
Қалба мемонлигинг билардим, гулум.

Сен менинг жонимга пок нурлар тўшаб,
Исмингни муҳлаб қайтсанг-да гоҳи.
Дунёга қўшиқдай таралар эди,
Сени чорлаган дил фарёди, оҳи.

Қалбим баҳорингда очилди гулдай,
Исмингни шивирлаб ўтар ҳар оним.
Менинг мезбонлигим узоққа бормас,
Қошинга боргувчи мемонман, жоним...

КҮЁШ

Осмон қизи кулиб ташлади кўкдан
Олтин занжирли ул кўпикларини.
Шунча яқин келди, тафтини сездим,
Юзимга урилган киприкларини.

ЮЛДУЗЛАР ИЗИМДАН ЭРГАШИБ ЮРАР

Зимдан тикилингиз, аслида менман,
Кулгандай бўламан, гўё кулсалар.
Бир куни туролмай олмасдан эсга —
Туробга жо бўлган иккى банд қалбим.
Бир куни бораман кучогингизга
Кечаги туғилган чақалоқ каби!..

Ложувард самоларга,
Зухалу, зуҳроларга,
Ул масъуд дунёларга
Кетамизми, ёлғизим?

Қўшилсагу елларга
Кириб борсак дилларга,
Ёлғизоэк йўлларга
Етамизми, ёлғизим?

Бир сиким тупрок бўлсак,
Жунундек гуноҳ бўлсак,
Соврилсак, ахли ишқа
Етамизми, ёлғизим?

Ойдан тикилса чойшаб,
Юлдузчалар кўрлача,
Булултарга бош қўйиб
Етамизми, ёлғизим?

Билмам, не шархи очун,
Гоҳ масрур, тоҳо маҳзун,
Гардга гилами, гардун?..
Ётамизми, ёлғизим?

Ложувард самоларга,
Зухалу зуҳроларга,
Ул масъуд дунёларга
Кетамизми, ёлғизим?

Эй дўст, бир кун кўзларимиз ёшга тўлиб,
Уфқларни ёритаймиз сочиб зиё.
Биз не эдик, нима қилид йиглаб келиб,
Бўлмасак ҳам кунлар ўтар, ўтар дунё.

Тошлардан гул униб чиқсин каломимдан,
Меҳр отлиг излар қолсан қаламимдан.
Эртага ўт ҷаҳнамаса қадамимдан,
Болал бўлиб елласига тутар дунё.

Икки жаҳон саодатин бу очунда
Ишқдан топдик, кимлар топди пул,
Мошиндан...

Оқиб келиб Овруподан, Чин-мочидан...
Бозор бўлиб матоҳини сотар дунё.

Энди мени қйнап кўкнинг ситорлари,
Энди ёлғиз кеттум, фақат узлат сари.
Шафак қатига сингиган кун сингари,
Юрагимда кўш бўлиб ботар дунё.

Орзуларим қолди тоза тобонларга,
Айтимаган узр яхши-бонларга.
Согиннинг — яқинларин томонларга
Олиб келди — мени — олиб кетар дунё.

Наим КАРИМОВ

ди:

«Хамза афанди. Сиз кетгандан кейин ўртук Ҳакимов билар қашонинг кашонишига. Юлдузлар изимдан эргашив юарар, Қамар шерик қилар кулча нонига. Бир куни мени ҳам кўтариб кетар Одамлар бир лаҳза яшин ургандай, Ҳашма шошгандай тобутин тутар, Балки ўзингиз ҳам мани севгансиз?»

Онам, дадам хотирасига

Бир куни мени ҳам обектар юрак

Бақо, мангуликнинг каҳкашонига.

Юлдузлар изимдан эргашив юарар,

Қамар шерик қилар кулча нонига.

Бир куни мени ҳам кўтариб кетар

Одамлар бир лаҳза яшин ургандай,

Ҳашма шошгандай тобутин тутар,

Балки ўзингиз ҳам мани севгансиз?

Явон, дадам хотирасига

Бир куни мени ҳам обектар юрак

Бақо, мангуликнинг каҳкашонига.

Юлдузлар изимдан эргашив юарар,

Қамар шерик қилар кулча нонига.

Бир куни мени ҳам кўтариб кетар

Одамлар бир лаҳза яшин ургандай,

Ҳашма шошгандай тобутин тутар,

Балки ўзингиз ҳам мани севгансиз?

Явон, дадам хотирасига

Бир куни мени ҳам обектар юрак

Бақо, мангуликнинг каҳкашонига.

Юлдузлар изимдан эргашив юарар,

Қамар шерик қилар кулча нонига.

Бир куни мени ҳам кўтариб кетар

Одамлар бир лаҳза яшин ургандай,

Ҳашма шошгандай тобутин тутар,

Балки ўзингиз ҳам мани севгансиз?

Явон, дадам хотирасига

Бир куни мени ҳам обектар юрак

Бақо, мангуликнинг каҳкашонига.

Юлдузлар изимдан эргашив юарар,

Қамар шерик қилар кулча нонига.

Бир куни мени ҳам кўтариб кетар

Одамлар бир лаҳза яшин ургандай,

Ҳашма шошгандай тобутин тутар,

Балки ўзингиз ҳам мани севгансиз?

Явон, дадам хотирасига

Бир куни мени ҳам обектар юрак

Бақо, мангуликнинг каҳкашонига.

Юлдузлар изимдан эргашив юарар,

Қамар шерик қилар кулча нонига.

Бир куни мени ҳам кўтариб кетар

Одамлар бир лаҳза яшин ургандай,

Ҳашма шошгандай тобутин тутар,

Балки ўзингиз ҳам мани севгансиз?

Явон, дадам хотирасига

Бир куни мени ҳам обектар юрак

Бақо, мангуликнинг каҳкашонига.

Юлдузлар изимдан эргашив юарар,

Қамар шерик қилар кулча нонига.

Бир куни мени ҳам кўтариб кетар

Одамлар бир лаҳза яшин ургандай,

Ҳашма шошгандай тобутин тутар,

Балки ўзингиз ҳам мани севгансиз?

Явон, дадам хотирасига

Бир куни мени ҳам обектар юрак

Бақо, мангуликнинг каҳкашонига.

Юлдузлар изимдан эргашив юарар,

Қамар шерик қилар кулча нонига.

Бир куни мени ҳам кўтариб кетар

Одамлар бир лаҳза яшин ургандай,

Ҳашма шошгандай тобутин тутар,

Балки ўзингиз ҳам мани севгансиз?

Явон, дадам хотирасига

Бир куни мени ҳам обектар юрак

Бақо, мангуликнинг каҳкашонига.

Юлдузлар изимдан эргашив юарар,

Қамар шерик қилар кулча нонига.

Бир куни мени ҳам кўтариб кетар

Одамлар бир лаҳза яшин ургандай,

Ҳашма шошгандай тобутин тутар,

Балки ўзингиз ҳам мани севгансиз?

Явон, дадам хотирасига

Бир куни мени ҳам обектар юрак

Бақо, мангуликнинг каҳкашонига.

Юлдузлар изимдан эргашив юарар,

Қамар шерик қилар кулча нонига.

Бир куни мени ҳам кўтариб кетар

Одамл

«ОВ» ОДАГ КЕЙИНИГИ ЧАЛЛАР

«ПОЙНТЕР», «СЕТТЕР», «КУРЦИХААР...»

(Овчи-ёзувчи Мавлон Икромга жавоб)

Хурматли Мавлон ака, севимли ҳафтанома-миз орхали ўйлалаган мактубингизни ўқиб, очиги суюниб кетдими.

Тўғрида! Бир хиконгига, қўйнингчи, аризмаган машинга шунчалар эътибор берилши, колаверса, сиз айтмоқчи, «шунинг бахо-насида табиат мавзиуда ёзилган беъзи асарлардаги чалкашликлар хусусида» сўз юритилиса, ким ҳам қувонмайди, дейиз?

Айтишим керакки, овчинлик мурракаб касб эканлигини билардим, мактубингиз ўйига, бунга яна бир бор ишонч хосил кидим. Бу-нинг учун раҳмат. Аммо, очигинай айтади, сиздек тажрибла ёзувчининг хикоя максади, ғояси ёхуд бадиини бир ёхда колиб «Овчилар жамиятин»нг раиси ёхуд овчиликни нозорат кулигуни мутахассис каби фикр юритишингиз, бир чеккада «тағтиш» ўтказишингиз менинга ташжубга солди. Он митликларининг турла-рию таърифи, ийтиқчи, баликлиларинг квадра яшаши, инглиз «пойнтер»лари олмон «сет-тер»лари, «курицахар», «дратхар», «лангхар», «штильхар», «руххар»лари испан «спа-ниэл»лари ва қандайдир норвегиялик денгиз офицери айлик ва бўри овловчи итларни ча-тишириб яратган «њюфоулент» деган итларнинг этоллари хакида комуси маймумотларнинг мэнга мутлақ даҳли ўйк деб ўйлайди. Чунки мен итшунсон-килонот ҳам, кучукбоз ҳам эмасмас. Оддий бир ёзувчиман, холос. Шунинг учун ҳам бу илмдан йирок бўлиши мумкин.

Мактубингизни ўқир эканман, асосий «айб»им ов хакида ҳикоя ёзганин бўлиб чи-кайтанде тулоиди. Эсмиди бор, ушбу ҳикояни ёзбиг бир тутуба дустимга ўқиб берганимид. «Он килиши учун рухсат олиш керак бўлади, балки ов хакида ёзши ҳам рухсат сўрабар керакиди...» деб хазиллашган эди. Энди ўйлаб карамас, шу хазиллининг тагида ҳакиат борга ўхшайди.

Мени тўғри тушиунинг Мавлон ака, максадим ов хакида ёзмас, балки атрофимиздаги тирик одамлар, уларнинг табиати бўлган мун-носабати, шу юртга шу туркому садоқати ҳакида ёзши эди. Сиз лоқал, ҳафрамонлардан бирининг ўзи тутилган молхоналарни ў-зоилия, бизнесменнинг хотини Варвара Петровнага «паддара» килишини истамай, озодликка кўйиб ўрганинга, «зубекни олмахони ту-гул, пашашаси ҳам четта чикмайди. Шу ерда тутилган, шу ерда «лади» деган гапларига ҳам ёзтишиб.

Кечираисизу, ана шу муносабатингиз менга андак таъсир киди. Нахотки, итлар-хайвонлар ҳаёт, психологиясини шунчалар чукур билган сиздек мутахассис одамлар калбига, уларнинг нозик кенингалиру хиссиятларига шунчалар бефарк карасангиз?

Эрих Распензинг «Барон Мюнхаузен»ини хаммамиз ўйлагимиз, унда «ѓипербола» воситаларидан канчалар унумли фойдаланилганга ҳавас кигланман. Чарль Дикенснинг «Мистер Пиакининг ёзиши-малари» асари, уйкими кочирагон, «Ўн ики стул» ва «Олтин бузуқ» ҳафрамонларни овчилар, уларнинг табиати бўлган мун-носабати, шу юртга шу туркому садоқати ҳакида ёзши эди. Сиз лоқал, ҳафрамонлардан бирининг ўзи тутилган молхоналарни ў-зоилия, бизнесменнинг хотини Варвара Петро-внага «паддара» килишини истамай, озодликка кўйиб ўрганинга, «зубекни олмахони ту-гул, пашашаси ҳам четта чикмайди. Шу ерда тутилган, шу ерда «лади» деган гапларига ҳам ёзтишиб.

Шу ўринда яна бир нарсани қайд этиб ўтишни истардид. У ҳам бўлса, бадиин асар ҳеч қачон «хужжати кўллания» ё бирон соҳа юзасидан «бўрикнома» вазифасини истардид. Астлини олганда-ку, сизга жавоб ёзмоқчи эмасдим. Аммо ўзинга йўлланган мактубга киради китармаслик одобизиси блур деган ўйда. Унумли ўзи тутилганга ўзбек хакида ёзди. Сиз яна бир ташаккур билдириб,

«нақ ёзашадек кучук бўлмайди» дега ваҳима қутарасиз.

Унакада, ҳалқимизнинг мумтоз достони «Ал-номиш»даги:

Оҳ урас оламини бузар товуши, Тўқон молнинг терисидан ковуши,

деган сатрларини ҳам дастак қилиб олиб, «Тўқон молнинг терисидан ковуши нечани размер бўлади?» Бу хакиати тўғри келмайди-ку, деган хуласа чиқариш ҳам мумкин экан-да.

Бир жойда ҳафрамонларимни «конунбузарлик»да айблайиз. Яна бошқа бир ерда эса «ўзимизнинг oddий кўпнак билан оғга чиқсан» овилари сезига ўтилади.

Ана шу «сизга ёриши туолганинг тўғри! Сабаби, ҳикоя ҳафрамонларни (яна бир бор тасъидларим) сиз ўтлаганингиздек, профессионал овичлар эмас, бўри туғулум чумчук ҳам отмаган, отломайдиган oddий ҳавасманд-ишиклизорлар колос.

Агар ёдинизда бўлса, ҳикоя ҳафрамонларидан бирни қўйиб карамас, шу ҳазиллашган эди. Энди ўйлаб карамас, шу хазиллининг тагида ҳакиат борга ўхшайди.

Нахотки, шундан кейин ҳам ғимса кетаётганинг англаб етмаган бўлсаниз?

Кизиги шундаки, ана шу ҳафрамонларим хайдат бор одамлар.

Холжуҳ ҳам, Жўравий ака ҳам тирик. Куни кечак маклодини уларга кўрсатдим, «Ия, биз ҳам газитга чиқибмиз» деб тоза кулиши. Уларга энг нашва килган, сиз уларни «нином-кам овичлар» сифатидан таҳлили ва тандик килганинг бўлди. Чиги «биз оғга эмас, дамга-кичандик шекилин» деб аскиси килиши.

Мана шунка гаплар, Мавлон ака! Сиз кўп ўринларда Адабиётни бир чеккага чиқариди. «Он килиши»дан маъзуса ўзиши бўлди. Шундаки мактубдикларни садоқатни кетасиз. «Тоғ тасасин руслар «горний баран» дебди», «кароқа балик кетидан кувиб тўккизметча сув остига шўнгинар, гўшти бемазса, тушумиги ўзин бўлади» дейизизми-е. Беъният бу мактуба АДАБИЁТ ҳакида гап кетаятими ўЗОЛОГИЯ хакидаги, деб ўйлаб коласан, киши.

Мавлон ака, тан олишим керак, барibir овичларини кочири, айниска, итларни митликларни ўзимизнига олсан, ўзодликка кўйиб ўрганинга, «зубекни олмахони ту-гул, пашашаси ҳам четта чикмайди. Шу ерда тутилган, шу ерда «лади» деган гапларига ҳам ёзтишиб.

Шу ўринда яна бир нарсани қайд этиб ўтишни истардид. У ҳам бўлса, бадиин асар ҳеч қачон «хужжати кўллания» ё бирон соҳа юзасидан «бўрикнома» вазифасини истардид. Астлини олганда-ку, сизга жавоб ёзмоқчи эмасдим. Аммо ўзинга йўлланган мактубга киради китармаслик одобизиси блур деган ўйда. Унумли ўзи тутилганга ўзбек хакида ёзди. Сиз яна бир ташаккур билдириб,

«Ҳаваскор овчи» Эркин УСМОНОВ

15 июн, 1999 йил

«Гап» ёиши, гап егизини чиқарган: Ҳар шанба куни «тобида» кайтадилар. Ишдан эмас, албатта, Үйдагилар «Дарёларни ёқалаб, ёқалаб» хирголисини ўшитишлари билан кулолларни динг бўлади. Да-дамис хиссоминий тарбия, янни хозиги тушучча билан айтадиган бўлса — хиссоминий мада-ниядан мактубда дарс берадилар. Ўйда ҳам қасларига «са-докат» килиши ўтиладилар.

Хиргол — қилинаж маъру-зининг кириш кисми. Бундай пайтларда гап ёб кимаслини зоригидан оғга чиқсан, яна ким сувурган, ким сув сепган, яна кимдир кириларни юван.

Ишиклиб, навбатдаги маъру-зининг сабабисига алланиси. Бундай кулласиб ўзиши бўлди. Шундук хам холимини доими чиннидек тоза, аммо дадимизнинг таъбларни худа нозик. Албатта, нимадир то-пидилар! биримиз ховли четадиги чиннидиларни чиқариб ташлаши, бошқашини эса пакири ўз жойига кўйинши «ну-тиб» кўйиган бўламиш. Ана унда

бир пиёла чойни ичар-ичмас, — устудентингдан хабар опкема-сам бўлмайди шекилини.

«Майли, — дедилар, дадам-

га тик галириша ўрганингам

онамиз, — лекин «гап»инги бор-ку.»

«Анави бозорда паттани бў-

либ ишлайдиган Зокир зинка

бор-ку, ушанга кечя пул бериб

кўйдим. Бу ёғидан хотирхам-

ан!»

Кимни бозорда кетадиган

бўлди, — ишлайдиган Зокир зинка

бор-ку, ушанга кечя пул бериб

кўйдим. Бу ёғидан хотирхам-

ан!»

— Илонинг ёгни ялаган

дадим бор-да! Веъ, менга ҳа-

ра, ҳозир бозорга бодинг

чиқанини — чиқкан! Дастур-

хонга янгилис килиб кўйиш

кераки — ке-рак! Асан эса

ҳозиги ичак ўзидан пайтида

куват! булади, галава!

— Дадам ногна пул ташлаб

кетмагандилар!

— Нонга пул берib кетган-

ди. «Янгилик»лардан олиб, ет-

мат кадиларни бўладидиган иши-

нини!

— Уйнинг кўйиб ўзидан

намозига ўтирган бўлса!

— Дадам ногна пул ташлаб

кетмагандилар!

— Илонинг ёгни ялаган

дадим бор-да! Веъ, менга ҳа-

ра, ҳозир бозорга бодинг

чиқанини — чиқкан! Дастур-

хонга янгилис килиб кўйиш

кераки — ке-рак! Асан эса

ҳозиги ичак ўзидан пайтида

куват! булади, галава!

— Дадам ногна пул ташлаб

кетмагандилар!

— Илонинг ёгни ялаган

дадим бор-да! Веъ, менга ҳа-

ра, ҳозир бозорга бодинг

чиқанини — чиқкан! Дастур-

хонга янгилис килиб кўйиш

кераки — ке-рак! Асан эса

ҳозиги ичак ўзидан пайтида

куват! булади, галава!

— Дадам ногна пул ташлаб

кетмагандилар!

— Илонинг ёгни ялаган

дадим бор-да! Веъ, менга ҳа-

ра, ҳозир бозорга бодинг

чиқанини — чиқкан! Дастур-

хонга янгилис килиб кўйиш

кераки — ке-рак! Асан эса

ҳозиги ичак ўзидан пайтида

куват! булади, галава!

— Дадам ногна пул ташлаб

кетмагандилар!

— Илонинг ёгни ялаган

дадим бор-да! Веъ, менга ҳа-